

Koncertek városa

Gondolatok a filharmóniai évadról

A Vigadó megszűrése és a budapesti új Nemzeti Színház sürgető hiánya országos lapok drámai hangvételű publikációjában lobbanított föl vitát zenei és színházi életünk épületgondjairól. Azóta higgadt és tárgyilagos elemzésben maga a kulturális miniszter adott választ, reális távlatban garanciát — tájékoztatva a kultúrpolitikai sajtó képviselőit — a Nemzetiről; ám a koncertélet akut természetét változatlanul nyitott kérdés. Legutóbb *Petrovics Emil* füstölgött népszerű hétilapunkban a budapesti hangversenyterem hiányáról, érdekes és tényeszerű összefüggéseket fölfakasztva: „Jó lenne, ha a fővárosban utolérnénk a vidéki zenei intézmények színvonalát. Többek között a szombathelyi hangversenyteremre, a debreceni zenei főiskolára meg a kecskeméti Kodály Intézetre gondoltam. Mindnyájunk számára öröm és büszkeség, hogy ezek az intézmények létrejöttek, de figyeljünk arra is végre, ami Budapesten történik.”

1.

Miért hozom elő, itt és most, a filharmónia közel-múltban lezárult szegedi évadjának vázlatos áttekintéséhez, a budapesti és vidéki hangversenyterem paradoxonát? Mert a vidéki példákban hiányzik Szeged: hangversenyterem dolgában és a zenei élet minőségében inkább a fővárosi állapotokhoz hasonlítható. Sajnos és szerencsére. A város zenei hagyományja, zenekultúrájának jelene régóta perli a nagykoncertekre alkalmas helyiséget, jóllehet tudjuk, józanul megértjük és elfogadjuk, a kulturális célú beruházásoknál az önálló hangversenyterem sorrendben hátrébb való. Kíváncsi, hogy Szegeden sajátos helyzet alakult ki évtizedek óta: az operajátszásra alkalmas épület (színház) jó — ha nem is feltétlenül optimális — otthonát kínálta és előreláthatólag kínálja sokáig még a koncertéletnek. Így aztán a nagyszínház küszöbön álló rekonstrukciója okán az operajátszásunknak immár elodázhatatlanul megtervezendő átmeneti közeljövője, mint sejt a plazmát magában hordozza a nagyzenekari koncertek sorsának holnapját. Ellenkező esetben ugyanis óhatatlanul számolni kell a végre gazdag skálára kifutott filharmóniai műsorszereket elszegényítő módosításával, az elmúlt évadra oly szemléletesen fölkellett igények kielégíthetőségével is.

Miről van szó? A most lezárult zenei évadban kétszer annyi felnőtt bérlője volt a szegedi filharmóniai koncerteknek, mint tavaly. A szaporulat tehát látványos. A szezonban 1526 felnőtt és 3229 ifjúsági bérlőt regisztráltak a szegedi kirendeltségen, s ha hozzávesszük a helyszíni, spontán jegyforgalom adatait, több mint ötezer ember hallgatta a hangversenyeket. (A statisztika eszémi számokkal operál ugyan, a szorgos koncertlátogatók azonban tapasztalhatták, majd ennyire ott is ültek a nézőtérben.) A fiatalok valamennyi korosztálya lehetőséget kapott (általános és középiskolások, szakmunkások, külön a vasútforgalmi szakközépiskola diákjai): 35 ifjúsági és 24 felnőtt-bérlői koncert hangzott el, összesen tehát 59. Rövid számtani művelettel nyilvánvaló, hogy az október közepétől május derekáig (különböző okok miatt hét szűk hónapra) zsúfolódó évadban átlagosan több mint nyolc hangverseny jutott minden hónapra, csupán a filharmónia szervezésében, ami tekintélyes szám. S ha

számításba vesszük a rokonintézmények (iskolák, művelődési házak stb.) zenei rendezvényeit — megfakult sztereotípiák látványos lendületével szólva: Szeged a koncertek városa is.

2.

A mennyiségi növekedés természetesen vonzataként új közönségarokkal találkozhattunk a nézőtérben. Dr. Dömötör Iván, a szegedi filharmónia kirendeltség vezetője elmondta, mindenképp azért hirdették meg új sorozatukat, a *Négy népszerű zenei hangversenyt*, hogy kiterjesszék a koncertlátogatók körét azokra, akik csak nagyon elvétve vagy egyáltalán nem részesülhettek még élő zenei élményben. A bérletek egynegyedét üzemi igényelték, s nincs abban semmi titkolni való, ha a pártalapszervezetek és szakszervezeti bizottságok hathatós közbenjárására, miként a filharmónia köznevelési munkásokhoz — a köznevelődési határozat és törvény szellemében — konzervensen támogatta, patronálta, segítette az MSZMP városi bizottsága meg a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsa is.

Cseppet sem véletlenül — és eléggé nem dicserhetően — ez a négy koncert ígerte az egész évad legvonzóbb ajánlatát, a világhírű trombitaművész, *Maurice André*-vel, a Liszt Kamarazenekarral, *Kobayashi Ken-ichiró*-val, *Vlagyimir Ioneszjannal*, *Oncay Csabával*, *Szabó Csilával*. Dőreség volna hinni persze, hogy ezután majd a szonátaformáról diskurálnak munkapad mellett a vasesztétikák, hogy egycsapásról szűlesebb tömegeket, fizikai dolgozók százait, új közönséget hódított meg a hangversenymuzsika — pottom négy vasárnapi matinéval. Mindössze az első lépések nyilvánvaló hasznát méltatjuk itt, minekutána távolról sem elképzelhetetlen, hogy a jövőben reálisan számolni kell majd az új publikummal. Véleményükre kíváncsi, szándékaikat fűrkésszi az utolsó koncerten szétosztott sok-sok kérdőív, közönségesen várható értékelésük nem ígérkezik izgalommentesnek.

3.

Az évad nagyszínházi és kamarakonzertjein tizenegy külföldi vendégművész lépett föl Szegeden. Az arány nagyjából évek óta hasonló. Négy karmester, az NDK-

beli *Wolfgang Bothe*, a cseh-szlovák *Libor Pesek*, a szovjet *Ioneszjan és Kobayashi Ken-ichiro*, valamennyien fiatal élvonalbeli művészek, jelenlétük, közreműködésük (mely természetesen nem korlátozódott az előadásokra, hiszen több próbát tartottak) pezsdítően hatott a Szegedi Szimfonikus Zenekarra. Arra az együttesre, mely a tíz színházi estből nyolcat játszott, mellette egy-egy alkalommal hallottuk *Kórodi András* dirigálásával a Magyar Rádió és Televízió Szimfonikus Zenekarát meg a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekarát.

Zsúfolt menettrendjének dacára rendkívül sikeres volt a rádiós zenei hétnek. A városiakok legkülönbözőbb csoportjait mozgatta meg, jogos igény tehát valamiféle tartós meghosszabbításáról gondolkodni — illetékes helyeken fontolgatják is, okosan. A Szegeden élő zeneművészekből jó negyvenet foglalkoztatott a filharmónia, igaz, jobbára ifjúsági koncerteken, majd háromszáz fölépési alkalmat kínálva. A legjobbak színvonalas produkcióikkal helyet kapnak időről időre a felnőtt-bérlői hangversenyeken is, bár ebből a szempontból (jogosan vagy sem, nehéz általánosságban firtatni) nincsenek elkényeztetve. Önálló együttesként egyre több örömmel lehet majd a Szegedi Kamarazenekarban (amely részint tehermentesíti a szimfonikusokat, a nyári ünnepi heteken kettő-nyolc koncertet a Muzsikáló Udvarban) és a Szegedi Fúvósötösben.

A filharmóniai évadok műsora nagyjából azonos, régóta kialakult repertoárból építkezik. Nem történt lényeges megújulás az elmúlt szegedi szezonban sem, ámbar sajátos törekvéseket is tapasztalhattunk. *Brahms*nak valamennyi szimfóniája elhangzott, koncertszerű előadásban sikeresnek mondható a *Nürnbergi mesterdalnok* II. felvonása, és (sok vitát kavart ugyan, mégsem tűnt haszontalannak) három kamaraszenet ízelítőt kaptunk korunk zenéjének legmodernebb törekvéseiből, eredményeiből, így az elektronikus zenéből.

Egyszóval az 1976–77-es szegedi hangversenyévadban nem unatkozhattak a komolyzenei hívei.

Nikolényi István

Gárdisták járási szemléje

Együtt a gárdai jelszóval ma, vasárnap *Asóthalm*on rendezte meg a KISZ szegedi járási bizottsága és a szegedi járási úttörőinökség az *Udvardi János Ifjú Gárda zászlóalj* szemléjét, valamint a *szegedi járási Úttörő Gárda szemléjét és alakuló ünnepségét*. Az egész napos programban az Ifjú és Úttörő Gárdisták közösen adnak számot elméleti és gyakorlati felkészültségükről. Az öt éve alakult *Udvardi János Ifjú Gárda zászlóalj* mellett részt vesznek a szegedi járási Úttörő Gárda 12 határőr, 17 egészségőr, 14 tüzoltó, 10 lövész, 7 modellező, 6 közlekedési, 2 gépjárműbarát és 1 rádiós szakaszának tagjai.

A program során az állami gazdaság kultúrtermében *kiállítás nyílik*, mely a gárdisták életébe, mindennapi munkájába enged bepillan-

tani. A filmszínházban *hónvédelmi témájú* filmeket vetítanak, az erdészeti szakiskola sportpályáján pedig *Ügyesség, bátorság* címmel *sportvetélkedőt* tartanak. Ebéd és majális után értékelik a délelőtti versenyeket, majd fél 4-kor az Ifjú Gárda és az Úttörő Gárda *díszszemléje* mutatkozik be. Az egész napos program határőr-kutya-bemutatóval, repülőmodellek és tüzoltási bemutatóval ér véget.

Terepjáró autók

Megkezdődött a Csepel Autógyár és a svéd VOLVO cég közös gyártmányának, a Laplander típusú terepjáró gépkocsi sorozatgyártása. A járművek fődarabjait és né-

Értelemiség és ismeretterjesztés

Ma tartja VII. megyei küldöttgyűlését a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Szegeden. Amikor köszöntjük az értelemiség és fontos tanácskozási, erdemes néhány szót szólni az értelemiség és az ismeretterjesztés viszonyáról, az ismeretterjesztésnek a köznevelődésben betöltött kiemelkedő szerepéről.

A magyar értelemiség legjobbjai sohasem maradtak meg a maguk szűk szakmai körén belül, tevékenységüket az jellemezte, hogy részt vegyenek a nemzet oktatásában, a legkorszerűbb ismeretek széles körű elterjesztésében, azaz: *kicsit mindig nemzetünk tanítóit voltak*, s amikor szervezetbe tömörültek a tudományos ismeretek terjesztésére, ezen a szervezeten belül törvényszerűen az emberi haladást szolgálták. Nem is tehetett mást az, aki szüntelenül lépést tartott szakmája világszínvonalával. Ez a szellem hatja át a TIT tevékenységét is, természetesen a mai korszellem követelményeinek megfelelően.

Ha a megyei küldöttgyűlés elé terjesztett jelentés statisztikáját nézzük, a számok igen imponálóak. Amíg az 1967–1971. közötti ciklusban 34 889, az 1972–76. közöttiben már 67 645 rendezvényt; előadást, tanfolyamot tartott a TIT Csongrád megyében, azaz *majdnem megduplázták az előadások számát*. Az előadás hallgatóinak számarányában az a fejlődés még dinamikusabb, 280 százalékos. Hogy mi van a százalékok mögött? ez a több tízezer előadás miként hatott a megye lakosságának világnézeti fejlődésére, mekkorát léptek előre a tudományos ismeretek befogadásában? — ezt számszerűen nem lehet kimutatni. De nem kétséges, hogy a TIT előadóinak magas

szakmai igényű, marxista-leninista világnézettel áthatott előadásai *százszázalékosan segítettek hozzá a tartalmasabb, az értelmesebb, a felvilágosultabb élethez*.

A TIT tevékenysége is benne van abban a tudati változásban, amely a megye lakosságának gondolkodásában az elmúlt években tovább fejlődött. Eppen ezt mutatja, hogy a TIT tevékenysége nem egyszerűen egy tömegszervezet szívós, fáradhatatlan munkájának gyümölcse, hanem *fontos politikai ügy, mert része a megye lakossága közneveltségének és világnézete további átalakulásának*. Nyilvánvaló, a megyei küldöttgyűlés is a feladatok feladatává azt teszi, hogy a jövőben még magasabb szakmai színvonalon, ugyanakkor mégis közelebb kerüljön a maxista világnézettel áthatva, de kerülve a vulgarizálást, működjön közre a szocialista embernevelés hallatlan nehéz, egyben nemes célkitűzésében.

Ahhoz, hogy a TIT a jövőben még hatékonyabban betölthesse feladatát, a küldöttgyűlés ehhez megfelelő programot ad. Mindannyiunk számára azonban a legfontosabb iránymutatást pártunk idevonatkozó határozatai adják, akár a köznevelődési párttárgozatra és az ezzel kapcsolatos törvényre, akár az oktatás-és tudománypolitikai határozatokra, akár pedig az értelemiség munkájáról szóló megyei pártbizottsági állásfoglalásokra is gondolunk. Ehhez nyilvánvaló, hogy tovább kell erősíteni a TIT szervezeti erejét. Nem is elsősorban túl nagy további létszám toborzással — a létszám az előző ciklus óta duplájára nőtt, s eléri az 1500-at —, hanem a *minőségi követelmények* szem előtt tartásával, azaz

az előadások hatékonyságának növelésével a társadalom minden rétege között.

A községi lakossághoz ma a TIT ismeretterjesztése a régénél sokkal inkább eljut a községi TIT-csoportok és -szervezetek életrehevásával, ezzel a társulat tevékenysége közelebb kerül a fontos társadalmi réteghez. Jelentős sikereket mutathat fel a TIT az *egyetemi hallgatók* bevonásában is a tudományos ismeretek terjesztése kapcsán, sőt megerősödött a társulat tevékenysége az *üzemekben* is. Mégis azt lehet megállapítani — és ezt állapítja meg a küldöttgyűlés elé terjesztett jelentés is —, hogy viszonylag itt a legszerényebb az előrelépés, holott ez a legfontosabb terület. A munkásművelődésből a TIT a jövőben sokkal nagyobb szerepet kíván vállalni, nemcsak azzal, hogy létrehozza üzemi csoportjait, szervezeteit, hanem sokkal inkább azzal: az üzemi értelemiséget is mozgósítja saját szakterület tudományos vívmányait, felfedezéseit széles körű elterjesztésére saját dolgozóik, *mindenekelőtt a fizikai munkások körében*. Ezzel válhat a tudományos ismeret is a korszerűbb termelés egyik hajtóerejévé.

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat aktivistái nem törekednek a látványosságra, törekednek ellenben arra, hogy szaktudományok korszerűbb szintjén minél több dolgozónak, „laikusnak” is átadják ezeket az ismereteket. A módszerekről, a tenivalókról tanácskoznak ma a küldöttek Szegeden, amihez eredményeket kívánunk.

Rácz Lajos

Pártnapok Szegeden és a járásban

A most következő héten az alábbi helyeken tartanak pártnapokat.

Szegeden:
Május 23-án, hétfőn a Vasútforgalmi Szakközépiskolában 15 órakor Szántó Tivadár, a Tiszatáj Mgtsz-ben 17 órakor dr. Kuti Árpád, a petőfitelepi általános iskolában 17 órakor Vántus Istvánné, a Bevételi Igazgatóságon 16 órakor Bálint Gyula, a MESZÖV-nél 16 órakor dr. Horti Győző, a jutszárugyárban 14.30-kor Rigó Szilveszter lesz a pártnapi előadó.

Május 24-én, kedden az olajosoknál Algyőn 14 óra 30-kor dr. Komócsin Mihály, a Húsupári Vállalatnál 15 órakor Nagy Gizella, a szegedi városi tanácsnál 16.30 órakor dr. Kardos János, a Volánnál 14 órakor Rigó Szilveszter, az öntödei vállalatnál 14.30-kor Ungi Gyula, a cipőgyárban 14 órakor Vajdas Józsefné, a CSOMÉGA-nál 15.30-kor Kovács János, a Gabonatermesztési Kutatóintézetben 16 órakor Szántó Tivadár, a Textilipari Szakközépiskolában 14.45-kor dr. Dékány Klára tart pártnapot.

Május 25-én, szerdán a JATE aulájában 15 órakor dr. Randé Jenő, a KSZV újszegedi gyárában 14.30-kor dr. Dégi István, a Tisza-Maros Mgtsz-ben 14.30-kor Kapás Sándorné, a textilművekben 14.30-kor Veress Ferenc, a tanácsai iparvállalatok pártbizottságán 14 óra 30 perckor Ludányi István, a DEMÁSZ-nál 16 órakor dr. Faragó László, az Élelmiszeripari Főiskolán 14.30-kor dr. Bánfalvi József, a Közgazdasági Szakközépiskolában 14.30-kor dr. Diós József, a Dugonics általános iskolában 15 órakor Kovács József, a dorozsmai I. sz. általános iskolában 16 órakor Timkó Zoltán, a Móra Ferenc Mgtsz-ben 15 órakor Sztánszky Agoston lesz a pártnapi előadó.

Május 26-án, csütörtökön a DELEP-nél 14.30-kor dr. Perjesi László, a rendőrkapitányságon 15 órakor Horváth Árpád, a kábelgyárban 14.30-kor Juhász Géza, a DEFAG-nál 14.30-kor Bódi László, a DEGAZ-nál 15 órakor Virág József, a pincegazdaságnál 15.30-kor Antolik András, a rókusi pártbizottságban 17 órakor Balán Miklós, a Zeneművészeti Főiskolán délelőtt 10 órakor dr. Bárány Ferenc, az alsóvárosi pártbizottságban 17 órakor dr. Lugosi József tart pártnapot.

Május 27-én, pénteken a kenderfonógyárban 14.30-kor Papp Gyula, a nyomdában 14.45-kor Ludányi István, a CSOMITERV-nél 16 órakor Kovács János, a Belvárosi I. pártbizottságban 15 órakor dr. Németh Lajos tart pártnapot.

A pártbizottságnál 17 órakor Dabecz György, az Alföldi Vendéglátó Vállalatnál 15.30-kor Kálmánfi Pál lesz a pártnapi előadó.

A szegedi járásban:
Május 23-án, hétfőn a borsányi művelődési házban 18.30-kor dr. Dégi István, a domaszéki tanácsánál 15 órakor Szugyiczky Györgyné, a baksai művelődési házban 19 órakor Wiegand Gyula, a pusztamérgesi művelődési házban 18 órakor Sztánszky Lajos tart pártnapot.

Május 24-én, kedden a móraközi művelődési házban 16 órakor dr. Konecz János, a forrásközi művelődési házban 19 órakor Pesti Menyhért lesz a pártnapi előadó.

Május 25-én, szerdán a Szegedi Állami Gazdaság öthalmi kerületében délután 16 órakor Pásztoi Lajos, a Szegedi Állami Gazdaság központjában 16 órakor Lengyel Mihály tart pártnapot.

Május 26-án, csütörtökön a zánkányi művelődési házban 15 órakor dr. Konecz János, a balástyai művelődési házban 16 órakor Krasznai Mihály, a sándorfalvi művelődési házban 15 órakor Perényi István, az üllési művelődési házban 17 órakor Wiegand Gyula lesz a pártnapi előadó.